

Vergroening van waterrijke veenweidegebieden

RESULTATEN VAN DE GELIJKNAMIGE GLB-PILOT IN EEN NOTENDOP

Maart 2021

Voorsorteren op veranderend GLB

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid gaat in 2023 veranderen. Belangrijke verandering is dat de huidige vergoedingseisen onderdeel worden van de basispremie en dat er een nieuw instrument komt, de ecoregeling, voor meer prestatiegerichte betalingen.

Deze betalingen vormen een (vrijwillig te kiezen) aanvulling op de basispremie. Belangrijke vraag is uit welke maatregelen de grondgebruiker straks in de ecoregeling kan kiezen. Dat 'menu' bepaalt niet alleen of hij ermee uit de voeten kan, maar ook in hoeverre het GLB kan bijdragen aan regionale opgaven. Omdat de veenweidegebieden de komende jaren voor serieuze uitdagingen staan (denk aan bodemdaling en klimaat), is hun positie in het nieuwe GLB van groot belang. Dus toen zich eind 2018 de mogelijkheid voordeed om hiervoor ideeën te leveren in een zogeheten GLB-pilot, hebben we die kans met drie collectieven (Water, Land & Dijken, Noord-Holland Zuid en Rijn Vecht & Venen) gegrepen. De gezamenlijke werkgebieden van onze collectieven omvatten 60 à 65.000 ha veenweidegebied in Noord-Holland en Utrecht.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

De pilot is uitgevoerd in 2019 en 2020. Hij had drie speerpunten:

- Ontwikkelen en testen van een keuzemenu met puntenstelsysteem voor bodem-, water en klimaatmaatregelen. Dit onderdeel is bedoeld om ideeën te ontwikkelen voor de invulling van de ecoregeling in veenweidegebieden. In 2019 namen hieraan 31 veehouders deel, in 2020 waren dat er 51.
- Verkennen van de afstemming van het ontwikkelde puntensysteem met duurzaamheidsinitiatieven van de zuivelketen.
- Het creëren van een effectieve groenblauwe dooradering op polderniveau. Hierbij gaat het vooral om lijnvormige verbindingen zoals ecologisch beheerde sloten, oevers, perceelsranden en andere landschapselementen. Dit onderdeel is bedoeld om te kijken of ecoregeling en ANLb elkaar kunnen versterken. Het werd alleen in 2020 uitgevoerd met 37 deelnemers.

De veenweidepilot is één van zeven GLB-pilots die verspreid over het land plaatsvonden.

In deze folder beschrijven we in het kort de resultaten.

Aansluiting van het punten- systeem op ketenprotocollen

Ook de zuivelketen ontwikkelt steeds meer protocollen voor duurzame productie. Omdat het belangrijk is dat op het erf alle pijlen dezelfde kant op wijzen, hebben we acht protocollen geanalyseerd en vergeleken met de maatregelen in het puntensysteem. Het puntensysteem blijkt wat meer maatregelgericht te zijn en de protocollen wat meer prestatiegericht, maar ze sturen beide dezelfde richting op. Dat bevestigen de deelnemers die ook

aan keteninitiatieven deelnemen. Dat is gunstig en biedt bovendien kansen voor een verdienmodel door stapeling van publieke (GLB) en private (keten) beloningen. Of dat op langere termijn standhoudt, is onzeker. De kans bestaat dat keten zich dan sterker gaat richten op regionale specialiteiten en/of goed verkmarktbare zaken zoals weidevogels, en minder op 'onzichtbare' zaken als bodem, water en klimaat.

Groenblauwe dooradering

Bij het onderdeel groenblauwe dooradering hebben we in vier polders van elk enkele honderden hectares ecologische verbindingen gecreëerd voor specifiek doelsoorten. In de Waterlandse polders Katwoudé en Starnmeer is die gericht op insecten zoals vlinders en libellen, in de Noordpolder beoosten Muiden op de ringslang en in de polder Teijlingen bij Kamerik op libellen en de zwarte stern. In 'poldergesprekken' zijn hierbij maatregelen bedacht en deelnemers gezocht. De pilotmaatregelen vormden hierbij een aanvulling op randenbeheer en ecologisch slootbeheer vanuit het agrarisch natuurbeheer (ANLb). Het aandeel dooradering steeg daarmee gemiddeld van 4,5 naar 6,1%, maar met behoorlijke verschillen in het eindresultaat per polder: van 4 tot 8%. Het in samenspraak 'ontwerpen' van een groenblauwe dooradering bleek lastiger dan gedacht.

Er was vooral vaak weinig houvast voor de keuze van doelsoorten en de vertaling van doelsoorten naar maatregelen in een gerichte ruimtelijke samenhang. En in polders waar al veel ANLb lag, bleken extra maatregelen niet altijd makkelijk inpasbaar. Toch is de aanpak op zich succesvol gebleken om samen met grondgebruikers ideeën te genereren en daarvoor draagvlak te krijgen. Bovendien kunnen maatregelen die ook in de ecoregeling passen (zoals randenbeheer en slootbeheer) het ANLb versterken en verbindingen creëren tussen ANLb-clusters.

Toekomstige rol van het collectief

In de pilot hebben de drie collectieven alle rollen vervuld die ze ook in het ANLb vervullen: van werving tot uitbetaling. In de ecoregeling zal een aantal daarvan (contractering, controle, uitbetaling en monitoring) bij de overheid berusten. Maar de collectieven zouden ook graag in de ecoregeling een rol spelen: als onafhankelijke kennispartner voor de grondgebruikers, bij het samenstellen van regionale menu's en – waar nodig – als gebiedsregisseur bij de situering van maatregelen. Op die manier kan de ecologische effectiviteit van de ecoregeling substantieel worden verhoogd.

VOOR MEER INFORMATIE

Op de website van Water, Land & Dijken

<https://waterlandendijken.nl/portfolio-item/glb-pilot/>

kunt u de uitgebreidere eindrapportage van de pilot downloaden. Hier vindt u ook een film die we over de pilot hebben laten maken waarin twee deelnemers aan het woord komen.

Colofon

TEKST: Paul Terwan. **VORMGEVING:** JoStudio Grafisch ontwerp & Arjen Ontwerpt. **FOTO'S:** José van Miltenburg (pag. 1, 4 onder), Beelden uit de video Pilot Vergroening waterrijke veenweidegebieden (pag. 2, 3), Grada Kwantes (pag. 4 boven), Fotoarchief WLD (pag. 5).

UITGAVE: Water, Land & Dijken, Noord-Holland Zuid en Rijn Vecht & Venen

Dit project is gefinancierd door: